

Annexure G (Comments on draft budget and municipalities response)

ANTWOORDE OP KOMMENTARE IS IN GEEL GEMERK

DR. A. L. VANWYK.

Posbus 515,

RIVERSDAL.

6670.

Sel no: 0828561041

Faxno 0287133519

E-pos: vic@intellect.co.za

IMPAK van CORONA op die BEGROTING

Ons lewe in n tyd van onsekerheid met ook n gevoel van magteloosheid-voorwaar vele uitdagings wat ons elkeen konfronteer en wat ons moet hanteer.

Tereg is die skielike wereldkrisis met die koms van Corona vergelyk met n wereldoorlog!Gelukkig hanteer President Ramaphosa dit uitstekend,waarvoor ons dankbar moet wees!

Niemand gaan die gevolge van hierdie situasie vryspring nie.

Geeneen van ons gaan die negatiewe gevolge van hierdie oorlog vryspring nie.Elkeen sal AANPASSINGS in sy of haar persoonlike begrotings moet maak om finansieel te kan oorleef.

Die munisipale konsep begroting is tans in sy finale fase van voltooiing.

Alhoewel moeilik wil ek ons Munisipale raadslede en amptenare beleefd dog dringend versoek om spoedeisend te herbesin oor voorgestelde verhoging in tariewe-ons inwoners kan net nie buitensporige verhogings bekostig nie.

So is my versoek dat u ASB sal kyk na die Bedryfs en Kapitaal begroting en SLEGS werklik NOODSAAKLIKE verhogings sal goedkeur.

Ek weet dit is moontlik en vertrou dat u gehoor sal gee aan my billike versoek-ek weet u kan!-probeer so na aan zero verhogings bly as moontlik!!

Die verhogings wat die munisipaliteit geïmplementeer het is binne aanvaarbare norme. Hierdie verhogings is in lyn met Nasionale Tesourie se aanbeveling, behalwe vir die vullis tarief, wat verhoog moes word a.g.v. 'n tekort op die ekonomiese diens se begroting. Ten spyte van die voorgestelde tariewe, het die raad steeds 'n tekort op sy begroting van R16miljoen. Dit sal dus onmoontlik wees om geen of minder verhogings te implementeer en sal veroorsaak dat die raad nie in staat is om sy verpligtinge in die toekoms te kan nakom nie. Dat ons deurlopend sal monitor wat kontantvloei betref en aansuiweringsbegroting, soos per wetgewing voorgeskryf, onverwyld sal doen as daar tekens is van inkomstetekorte

From: vic@intellect.co.za <vic@intellect.co.za>
Sent: Monday, May 11, 2020 8:54:32 AM
To: speaker@hessequa.gov.za <speaker@hessequa.gov.za>
Cc: louwrens@rdtoyota.co.za <louwrens@rdtoyota.co.za>
Subject: begroting

Goeie dag!

Hierdie is n opvolg skrywe na my vorige skrywe 6 weke gelede.

Intussen het die ekonomiese implikasies v d Corona virus drastiese gevolge op al ons mense .

Ons leef in uitdagende tye en elkeen van ons sal ons leefwyses moet aanpas om ekonomies te kan oorleef.

Ek lees die voorgestelde belasting en tarief verhogings wissel van 6% tot 15% (inflasie ongeveer 4.2%)

– hierdie is hierbo aangespreek

Ek lees in die media verskeie versoeke uit die publiek soos bv in Kaapstad versoek n moratorium op enig verhogings! - hierdie is hierbo aangespreek

Daar is selfs versoeke vir n verlaging in tariewe. – die nie-haalbaarheid hiervan in Hessequa is hierbo aangespreek

Om dit te bewerkstellig behoort munisipale rade die begroting te her begroot – soos wat minister Tito Mboweni gaan doen met die nasionale begroting

Dit vereis drastiese stappe om verhogings so laag moontlik te hou.

Die belangrikste is

1.Kapitaal begroting moet drasties besnoei of opgeskort word

Die raad se konsep kapitaal begroting was spesifiek so opgestel dat net noodsaaklike dienslewering projekte aangespreek word. Die bou van die twee sport stadions kom reeds die afgelope 3 jaar op die begroting en aangesien die eerste gedeelte van die projek 2019/2020 in aanvang neem, is dit die raad se mening dat die projekte in belang van die gemeenskap voltooi moet word.

2.Bedryfs uitgawes moet besnoei word

Soos tydens SIME vergadering met Provinsie bespreek bevestig ek weer dat Hessequa se begroting (1) uiters konserwatief opgestel is wat uitgawes betref, (2) dat alle moontlike besnoeiings bewerkstellig is

3.Moratorium op personeel aanstellings

Daar is nie vir nuwe poste begroot nie, die personeelkorps nou bestaan uit absoluut noodsaaklike poste vir dienslewering op die vlak wat tans bestaan.

4.Verskeie groot maatskappye het salarisse gevries of verlaag. Heelwat het hul personeel korps verklein

Die raad se personeelkorps is so lojaal en toegewyd dat daar nie oorweeg word om verhogings van salarisse te vries vir die 2020/2021 boekjaar nie, maar sal wel aanbeveel word dat met die nuwe onderhandelings wat gaan plaasvind, daar gekyk sal moet word na minimale indien enige verhogings, gegewe die situasie waarin ons ons bevind. (2020/21 is die laaste jaar van die huidige 3 jaar ooreenkoms)

Ek glo daar is ALTYD ruimte vir aanpassings om verhogings te kan beperk tot slegs dit wat werklik nodig is

Sien aangespreek heelbo

My versoek is dat die Raad en amptenare my beleefde en ernstige versoeke sal oorweeg-ek weet u kan n verskil maak!

Kan u asb my skrywe ook aan die Raadslede aanstuur.

Vorm deel van die begroting

Graag verneem ek of die Raad beplan om die begroting te her besin

Sterkte met die uitdaging!

Met groot dank,

Dr A L van Wyk

Comments of APAC (Audit- and Performance Audit Committee) on the annual budget of the Hessequa Municipality 2020/21

1) Covid-19

- a) The budget must be seen against the background of a very uncertain immediate and long-term future. When the budget was originally compiled the future was not reassuring but not nearly as bleak and unpredictable as that for the period in which the budget will be implemented.
- b) The forecast for the national growth rate was 0,9% with a corresponding 29% unemployment rate. The data for the Western Cape and Hessequa is somewhat better. This situation has changed. This forecast has changed dramatically due to Covid-19. A decline of between -4% and -8% of Gross National Product is expected and a substantial effect on the unemployment. Hessequa cannot escape the influence of Covid-19. It will have an influence on the revenue and expenditure side of the budget.
- c) Confronted with an abnormal degree of uncertainty it can be foreseen that the budget may have to be adjusted by more than the normal adjustments as the future unfolds.
- d) The consultation process with the community could not happen due to the Lockdown situation. Concerns of the public regarding the influence of Covid-19 on the budget could thus not be addressed which necessitates that the budget process must be handled in a transparent and accountable way.
- e) Given the concerns expressed above it would be advisable for the Hessequa Municipality to make an assessment on the influence of Covid-19 on its finances, neutral or negative and report back to the community.

The comments contained in the rest of this document apply to the draft budget for 2020/21 in which the possible effect of Covid-19 was not included.

The impact that COVID-19 will have on the municipality is unknown, and will only become apparent after the start of the new budget. Province has chosen 6 pilot municipalities to do a study on the impact and possible impact of the pandemic on municipalities in the Western Cape. As soon as the information is available, and the National and Provincial Governments have promulgated their assistance, an adjustment budget will be done. Tariffs for water, sewerage and property rates will still increase with 6%, electricity 6.22% on average and refuse with 15%. Council needs these tariffs to ensure that sustainable services can be delivered.

The consultation process with the public is deemed to be adequate given the limitations under which the process had to be handled. Comments received are virtually from the exact same organisations/people as received every year.

2) General

- a. Last year (comment on the 2019/20 budget) the Audit committee made the following statement: "The trend in budgeted revenue from these sources to cover expenditure has been above the inflation rate for several years. This year's budgeted increase in rates and service charges is no exception. In fact, the rate of increase this year is significantly above the established trend. In the light of the acknowledged difficult economic conditions on both national and local level the sustainability of financing the municipality's level of expenditure is in doubt. The sustainability issue is a perennial one. It cannot be ignored for eventually, if not already, it will be reflected in a rise in level of outstanding debtors on rates and service accounts." This concern is still valid.

The following statement does not make sense "this year's budget increase in rates and service charges is no exception. In fact, the rate of increase this year is significantly above the established

trend” The budget that has been tabled is the first one in years that is within the guidelines that National Treasury has set. This has been done under extremely difficult circumstances and, with the exception of refuse that increases because of an under recovery of expenses, the municipality has tabled a budget that is within acceptable norms.

- b. This year actions were taken to address this concern. The guideline for the increase in rates and tariffs according to a MFMA circular of the projected inflation rate plus 1% is almost met. The projected CPI is 4,9% (on p. 9) or 4,5% (on p. 14). The proposed tariff increases of 6% in most categories, except special circumstances regarding refuse collection is marginally above the guideline. The proposed increases compare favourably with for instance the 9% increase the previous year and that of the year before that.
- c. In addition, the zero increase in personnel numbers must be applauded.
- d. Based on the criteria discussed later, the finances of Hessequa, as reported in the draft budget, is in good shape. A deficit of R16 mil is foreseen mostly due to non-cash items. As stated in a note on this outcome in the short term the deficit is not a cause for concern but over the longer-term persistent deficits is not sustainable. There is concern about the deficit in the light of the economic contraction.

The fact that Council has budgeted for a deficit is not beneficial for the medium/long term financial position. This will have to be extinguished but given the situation into which COVID-19 will put us, this deficit will increase over time.

3) Revenue

- a. Due to the uncertain influence of Covid-19 during the coming budget year a collection rate of 98% may be difficult to achieve.

the collection rate of 98% will be difficult to attain but given the possible/definitive assistance which will become available from the National and Provincial Government, The final budget will make provision for a much lower collection rate. Council’s cash flow will equate that which is expected in the budget.

- b. Most tradable services revenue exceeds cost except for refuse collection that is still provided at a loss but shows an improvement on previous years.
- c. The surplus on water provision shows a surplus of 49%. It is true that demand patterns are difficult to predict in advance and given that any surplus is a cross-subsidy for other revenue categories. A continuing surplus of this percentage magnitude seems to be too high.

The surplus on water is high, but it must be borne in mind that free basic services are excluded. If it were included, the % will decrease significantly.

- d. Camp sites are operated at a loss at present as in the past. A subsidy for out of town holidaymakers? How does the pricing structure compare to other parts of the Garden Route, are HM not to cheap?

The increase in the budget for depreciation is R1 467 003 (2019/2020) to R10 222 220 (2020/2021) which equates to an increase of 652. 34%. This is due to an error on the asset registers vote allocation and an amount of R8 710 310 will be corrected in the final budget. The tariffs for Gouritsmond, Witsand, Ellensrust and Preekstoel caravan parks are market related. The tariffs of Jongensfontein Caravan park can possibly be increased with another 10% and the March/April holiday and Easter weekend period can be adjusted from out of season rates to high season rates due to the high demand.

4) Operational expenditure

- a. Total operating expenditure for the 2020/21 financial year is R556,366 mil and shows an 8.02% or R41,283 million increase when compared to the 2019/20 adjusted budget. This is 27% above the inflation rate (CPI) as well as higher than Treasury's guideline.

National Government prescribes a tariff increase of between 3% and 6%. The reason for the higher increase in expenditure is because of items that increase above the inflation rate such as depreciation and other expenditure which includes grant expenditure, and which varies from year to year, and bulk purchases.

- b. The zero increase in personnel numbers is positive. The annual increase in salaries is outside the control of Hessequa. The increase provided for in the budget maybe judged, in the light of the state of the economy, as generous.
- c. As indicated, capital expenditure as % of total expenditure is moving upwards. It must be kept in mind that all capital expenditure, whether from grants or other sources has implications for operating expenditure. It needs to be managed with the sustainability of basic service delivery in mind.

The Draft Capital Budget started with R94 483 165 in November 2019 and was later reduced by Council and management to R77 943 349. For the final budget it was increased to the present R95 294 572, which includes roll overs of R34 372 118 from 2019/20 budget and further cuts due to own funding limitations. The rollover amount is the cause of the higher increase in the ratio between capital expenditure and total operational expenditure

- d. The possibility of savings in the "other expenditure" category, that is foreseen, needs constant attention.

The budget does not provide for possible savings on other expenditure. All expenditure categories have been budgeted for according to expected spending.

5) Financial ratios

Most of the ratios fall within the MFMA norms.

- a. The capital expenditure to total expenditure ratio is 15%. This is in the norm range of 10% - 20% but it should be noted that this ratio is creeping towards the upper limit of the norm. It must be kept in mind that capital expenditure has implications for future operating expenditure and investment in infrastructure must be guided by the norm of basic service delivery.
- b. Repairs and maintenance costs is managed well. At 9% it is above the norm of 8% and this metric is stable over time.
- c. The current ratio of 3,25 is very sound and safe.
- d. The ratio of capital cost as a percentage of total expenditure is 6%. This is also a save ratio and is stable over time.
- e. The contracted services as a percentage of total operating expenditure, is above the norm, but that is due to a change in measurement prescribed by MSCOA guidelines. The norm ratios are not applicable because the Housing grant allocation has a major impact on the ratio.
- f. The norm for remuneration as a percentage of operating expenditure is between 25% and 40%. The salary increases will be 6.06% this year and salaries as a percentage of expenditure will remain at about 36,6% (remuneration of councilors included). The ratio is high but stable over time. The decision not to create new posts coupled with the maintenance of effective service reflects a competent and productive staff.
- g. In addition, the sound state of finances is reflected in cash backed surplus that stays constant at about R222 mil and a cash flow of R183 mil.

Noted

6) Poverty relief

Due to difficult economic conditions, ample provision is made to the less well-off via rebates and free access to services to indigent households. In the light of the new economic situation due to Covid-19, it must be kept in mind that households may find it more difficult to pay their monthly municipal accounts. This may have a severe influence on the budget. The cost of free basic services of R 33,2 mil shows no increase for 20/21. In the light of the expected hardship this may increase.

National Government will have to revise its equitable share allocation for 2020/21. Council already has a favourable indigent policy, and the financial position of indigents will probably remain unchanged with the Covid-19 pandemic. What will be problematic however is the periodical or even permanent increase of the amount of people on the indigent register.

7) Summary

In the introduction, it was stressed that the economy in South Africa will be under severe pressure in the immediate future. Hessequa Municipality must realise that they cannot escape these negative economic effects. Notwithstanding this challenge everyone (inhabitants and employees) should cooperate to achieve the provision of basic services to all Hessequa's inhabitants

The municipality is not in denial about the possible consequences of the current pandemic, but it must be borne in mind that the National Government must spread its assistance initiatives to ALL role players in the economy. It is therefore of critical importance that the Western Cape Government ensures their assistance that this aid will be canalised to the whole region. If this does not happen, municipalities will be placed in a position where it will not be able to deliver services to commercial institutions that can still do business, as well as its inhabitants. For this the municipality needs ALL its revenue to cover its expenses, otherwise expenditure will have to be reduced because of less revenue collected. Given the processes that have been followed to increase expenditure to the minimum, the latter is not attainable.

DIE VOLGENDE KOMMENTAAR, VRAE EN VOORSTELLE VOLG VANUIT DIE DOKUMENT: 2020/21 DRAFT ANNUAL BUDGET AND MTREF

Hierdie begroting was gefinaliseer — en deur die Raad goedgekeur voordat die Korona virus pandemie die ganse wêreld in 'n oogwink verander het. Dié begroting behoort in sy geheel hersien te word veral waar tariewe en salaris verhogings ter sprake kom. Die meerderheid van diegene wat verantwoordelik is vir die Munisipaliteit se inkomste word erg geraak deurdat rentekoerse baie verlaag het asook beleggings wat as gevolg van die beurs se ineenstorting meesal gehalveer en in sekere gevalle totaal uitgewis is. Die effektebeurs het totaal afwaarts beweeg en negatief gereageer. Pensionarisse wat 'n groot deel van Hessequa verteenwoordig val in hierdie kategorie van rentekoers verlaging en staan 'n donker finansiële prentjie vorentoe in die gesig. Sal hulle soos in die verlede hierdie verhogings kan bekostig?

Die begroting is opgestel voor die Korona virus pandemie. Op die huidige oomblik is markte weer besig om te herstel, maar die feit dat die pandemie ernstige gevolge op die ekonomie gaan inhou word nie betwyfel nie. Wat wel in gedagte gehou moet word, is dat die munisipaliteit nie in 'n finansiële situasie kan kom waarin daar nie basiese dienste gelewer kan word nie. 'n Beginpunt sal wees om die dienstandaarde DRASTIES afwaarts aan te pas. Hierdie sal nie vir die Vereniging aanvaarbaar wees nie, dus het die munisipaliteit sy begrote inkomste nodig om sy uitgawes te dek. Die moontlik sny van salarisse, kan ondersoek word, maar uit ondervinding kan ons u meedeel dat dit verseker nie verander gaan word vir die 2020/21 boekjaar nie. Dit mag dalk in die toekoms haalbaar wees. Gegewe die huidige onseker tyd waarin ons ingaan, sou die raad ook die nie styging van sy werksnemers sowel as sy raadslede se vergoeding kon ondersteun.

- 1 Op BI 10, Punt 4 — en ons haal aan — "Municipalities must focus on collecting revenues owed to them and eliminate wasteful and non-core spending and budgets will be scrutinized to ensure that Municipalities adequately provide to service their debt obligations. Municipalities must ensure that expenditure is limited to the maximum revenue collected and not spend on money that they do not have. National Treasury encourages Municipalities to maintain tariff increases at levels that reflect an appropriate balance between affordability to poorer households and other customers while ensuring the financial sustainability of the Municipality. Municipalities are required to justify all increases in excess of the projected inflation target for 2020/21 in their budget narratives and pay careful attention to the differential incidence of tariff increases across all consumer groups". — kan die Raad in die huidige omstandighede die verhogings bo inflasie asseblief verduidelik?

Die Nasionale riglyn vir stygings in 2020/21 is tussen 3 en 6 persent. Vir die eerste keer in 'n aantal jare kon die raad daarin slaag om binne die inflasie teikens te styg, met die uitsondering van die vullis tarief. Vullis is 'n ekonomiese diens en moet die departement ten minste sy eie koste verhaal deur tariewe en selfs 'n surplus maak. Die groot styging in vullis (werklike styging op residensiële rekening = R22.20 + b.t.w.) is om te verseker dat die departement se tekort jaarliks verminder word.

- 2 Personeel verhogings van 6.5% ingevolge 'n vroeëre loonooreenkoms — met die Covid-19 in volle swang, kan daar sekerlik 'n verlaging onderhandel word? Rentekoerse verlaging en beurs tuimeling moet in gedagte gehou word. Ons voorstel is net 'n huidige inflasie koers verhoging.

Die raad se personeelkorps is so lojaal en toegewyd dat daar nie oorweeg word om verhogings van salarisse te vries vir die 2020/2021 boekjaar nie, maar sal wel aanbeveel word dat met die nuwe onderhandelings wat gaan plaasvind, daar gekyk sal moet word na minimale indien enige verhogings, gegewe die situasie waarin ons ons bevind. (2020/21 is die laaste jaar van die huidige 3 jaar ooreenkoms). Die persentasie wat in die begroting gebruik is, is in lyn met die 3 jaar onderhandelde ooreenkoms wat tot 'n einde kom op 30 Junie 2021.

- 3 BI 50, Punt 1.8.1.2 Raadslede salarisse — Hier kan sekerlik ook verligting kom. Slegs inflasie koers persentasie verhoging.

Sien hierbo bespreek.

- 4 Dit is nie bekend wat die sukses van verhaling van Slegte skuld is nie. Moontlik moet hier beter pogings aangewend word om meer agterstallige kostes te verhaal.

BI 23, Punt 1.7 — Operating Revenue Framework — Daar word begroot vir R59653 m vir Fines, Penalties and Forfeits maar op BI 50 word R56119 m summier afgeskryf, Ons verstaan nie! BI 51, Punt 1.8.1.6 is kommerwekkend.

Die syfer vir "fines" in die begroting is R59 653 000 teenoor die voorsiening vir slegte skulde van R49 116 000 (ten opsigte van "fines" alleen, die res is al die ander debiteure se voorsienings). Die invorderings persentasie van "fines" is ongeveer 18% vandaar die groot voorsiening. Hierdie is a.g.v. 'n nuwe GRAP standard wat 'n paar jaar gelede geïmplementeer is. Voor die implementering was daar geen voorsiening vir die afskrywing van "fines" nie, aangesien net dit wat werklik ontvang was gereflekteer het in die raad se finansiële state.

- 5 'n Kapitale uitgawe begroting van R95 294 572 is voor begroot. Dié sal heelwaarskynlik totaal heroorweeg moet word. Daarby later.

Die raad se konsep kapitaal begroting was spesifiek so opgestel dat net noodsaaklike diensleweringe projekte aangespreek word. Die bou van twee sport stadions kom reeds die afgelope 3 jaar op die begroting en aangesien die eerste gedeelte van die projek 2019/2020 in aanvang neem, is dit die raad se mening dat die projekte in belang van die gemeenskap voltooi moet word.

- 6 BI 7 - Daar word begroot vir 'n verhoging van 11.55% vir 2021/22 vir die bedryfskapitaal en slegs 4.99% in die daarop volgende jaar. Is dié hoë persentasie verhoging vir 2021/22 daar deurdadig dit die laaste begroting van die huidige Raad is voordat 'n nuwe Raad oorneem? Die laer verhoging is nie ter sprake nie — deurdadig die nuwe Raad 'n nuwe begroting vir 2022/23 sal saamstel.

Die persentasies waarna verwys word is na die bedryfs inkomste van die raad en nie bedryfskapitaal soos in die kommentaar nie. Die begroting is nie politiek of verkiesings gerig nie en die daling in laaste jaar van die MTREF kan bloot toegeskryf word aan operasionele toekennings wat drasties verminder.

- 7 Dieselfde geld vir die bedryfsuitgawe begroting.

Ons haal graag aan wat die Raad se riglyn is: "Rates and Service tariffs have to increase with CPI +1%" Sien u eie tabel op BI 9. Is die "have to" 'n nasionale norm? Aangeheg Sien die CPI index

vir die afgelope vorige jare. Indien bogenoemde riglyn toegepas sou word, moet alle dienste verhogings onder 6% wees.

Die voorstel wat die JIV wil maak en ernstig oor besin moet word, is dat geen tarief verhogings vir die komende boekjaar oorweeg moet word nie en dat daar totaal kwytskelding gedoen moet word van eiendomsbelasting. Waarde van eiendomme het terloops heelwat verlaag (bevestiging deur Eiendomsagentskappe dat daar 'n verlaging is van tussen 5 — 7.5 0/0) en dus daarom vra ons dat eiendomsbelasting eerder verlaag word. Die kapitale begroting sal drasties aangepas moet word sodat inwoners en besighede dit kan bekostig om Munisipale verpligtinge na te kom. Hier sal hande geneem moet word.

Die Nasionale Regering se riglyn is tussen 3 en 6% en behalwe vir vullis het die raad binne die riglyn gehou. Elektrisiteit is buite die raad se beheer.

Die voorstel van die vereniging dat daar geen verhogings vir die jaar is en kwytskelding in geheel op eiendomsbelasting is ongelukkig nie haalbaar nie en glad nie in lyn met enige normale finansiële begrotings riglyne nie. Die raad kan ongelukkig aan GEEN van die voorstelle rakende tariewe gehoor gee nie. Wat betref die sny van die kapitaal begroting word verwys na punt 5 hierbo. Die kapitaal begroting is opgestel sodat al die inwoners van Hessequa 'n volhoubare diens, en dienste van hoogstaande gehalte kan ontvang, soos waaraan hulle gewoon is.

- 8 Tabel A4 — BI 24: Die JIV rig graag die versoek dat die totale inkomste van "Rates and Service charges", naamlik R361 557 miljoen opgebreek word in dorpe van Hessequa. Elke dorp se bydrae kan dan vergelyk word teenoor die toedeling van die kapitale spandering volgens die begroting. Dieselfde soos Capital Budget per town op BI 56. Dorpe en nie wyke nie, asseblief.

Die beskikbare inligting is soos wat dit beskikbaar is en kan nie uitgebrei word nie. Die kapitaal begroting word nie in verhouding met bydraes opgestel nie, maar wel vanuit die GOP en die noodsaaklikheid van dienste soos wat dit benodig word oor die hele Hessequa gebied.

- 9 Die rentes verdien van R12 miljoen vanuit "external investments" — BI 61 - hier is mos genoeg kapitaal om terug te ploeg in die begroting en sodoende buitensporige verhogings in dienste tariewe / eiendomsbelasting laag te hou. Hierdie fondse op beleggings kan dan die voorstelle in vorige paragraaf subsidieër.

Die R12 miljoen uit rente word juis aangewend om die begrotings tekort te verminder. Indien die rente nie beskikbaar was nie, sou die begroting gefinansier moes word uit verhoogde tariewe. So u verwysing na die rente inkomste is nie van toepassing nie.

ALGEMENE VRAE:

Capital Budget 2020/21 — BIS 128 — 145: - Uiteensetting van Kapitale Besteding:

Uit hierdie begroting uiteensetting kan u dus sien waarom ons as die JIV so ontevrede is oor die toedeling van kapitale uitgawes vir Jongensfontein. Deur die jare het infrastruktuur en — dus Munisipale bates — geleidelik verswak as gevolg van onvoldoende kapitale besteding in

Jongensfontein. R388 565 wat die karavaankamp insluit uit 'n totale begroting van R95 294 572 — is slegs 0.40775%. Wat 'n skande in ons oë en die Raad verwag steeds lojaliteit van sy belastingsbetalers!!

Hier volg 'n paar punte wat in ons mening mee weggedoen kan word of drasties aangepas behoort te word. In die lig van die huidige ekonomie behoort die volledige begroting heroorweeg te word. Baie items sal nou mee weggedoen moet word. Uit die kapitale begroting 2020/21 saamgestelde lys.

Die raad se konsep kapitaal begroting was spesifiek so opgestel dat net noodsaaklike dienslewering projekte aangespreek word. Die bou van twee sport stadions kom reeds die afgelope 3 jaar op die

begroting en aangesien die eerste gedeelte van die projek 2019/2020 in aanvang neem, is dit die raad se mening dat die projekte in belang van die gemeenskap voltooi moet word.

BI 128 - 145:

Punt 4.2   Tuin op die Brak — nie nodige in nuwe boekjaar nie.

Die kapitaal begroting is slegs vir die verdere uitbreiding/vervanging van sekere elemente op die tuin en nie vir die skep of bydrae vir 'n Museum. Hierdie is 'n jaarlikse inset wat aanvanklik vanaf mnr. Jacobs gekom het en daarna jaarliks begroot word. Projekte soos die vervanging of lê van nuwe paadjies word hieruit befonds. Die spesifieke begroting is belangrik a.g.v. die hoe koste verbonde aan verbeterings.

Punt 5.4 Kan dit nie in die nuwe Boekjaar gedoen word nie? Dit is 'n baie kort paadjie.

Reseal of streets in camp- Jongensfontein. Die projek was reeds afgehandel. Al die strate was herseël – geld op die buite jare van die MTREF begroting

Punt 5.30 Government Jettie Witsand — moet die Staat dit nie befonds nie? Laat dit andersins weg.

Wat die Government Jetty in Witsand betref was daar 'n studie gedoen oor die integriteit van die struktuur en aan die UBK voorgele. Die aanbeveling was duidelik uit die verslag dat die jetty 'n gevaar inhou en dat hy vervang moet word.

Punt 6.2 / 6.4   Kan uit "external investments" soos onder Tabel A4 — BI 24 - befonds word.

Die verskeie befondings wat gebruik word is in lyn met die munisipaliteit se Langtermyn Finansiële plan.

Punt 8.2.8   Telemetry behoort op begroting te wees. Noodsaaklik. Uit 'n totale begroting van R26 865 000 vir elektrisiteit kry Jongensfontein geen fondse maar is die Munisipaliteit bewus van herhaalde versoeke om Jongensfontein se netwerk op te gradeer weens onstabiele kragtoevoer.

Die raad se elektrisiteit begroting is opgestel om bestaande infrastruktuur op standard te hou en nie om nuwe infrastruktuur te vestig nie. Daar is wel gesprekke met Eskom rakende die probleme wat ondervind word op die lyn.

Punt 10.8   Jongensfontein is belowe dat in die huidige 2019/20 Boekjaar paaie herseël gaan word en ook hervat word in die nuwe 2020/21 boekjaar. Kan dit gedeeltelik hierdie punt wees?

Kosteberaming is gedoen vir die lê van randstene en herseël van singels in Jongensfontein. 'n Bedrag van R690 000 vir Jongensfontein se paaie is op die finale begroting aangebring.

Punt 10.1   Die verbypad is nie nodig in die huidige ekonomiese onsekerheid nie.

Westelike Verbypad. Besparings het plaasgevind, ingegnome die alternatiewe wat reeds voorgestel is met die verbetering van die paaie in Stilbaai.

Punt 11.6 en 11.7   Sanitasie — is dit dringend noodsaaklik?

Upgrading of Sewerage works - Phase 2 - R/D (Ref 313781) - Upgrading of Sewerage works - Phase 2 - R/D - Counter Funding (Ref 313781) - Die projek benodig 40 miljoen om afgehandel te word. Die raadgewende Ingenieurs in samewerking met die MIG kantoor is besig om na oplossings te kyk om die projek in drie fases af te handel.

Punt 12.6   Baie nodig.

Neem kennis

Punt 12.8 Is die nodigheid daar?

New Water Networks Distribution - GLS - S/B - Boorgate was gesink in die stilbaai omgewing en is dit belangrik dat die opkoppeling nou gedoen word om water sekuriteit in stilbaai te verseker. Ontwikkelings kan dus goedgekeur word wat dan inkomste sal genereer.

Punt 14.1 / 14,54 ts dit vir verlore laptops of verouderde laptops? Verlore/gesteetde laptops moet deur van verantwoordelike persoon verhaal word.

Nuwe insette

Punt 18.6 Geen fonsse vanaf Munisipaliteit nie.

My kommentaar is dat die Munisipaliteit nie nou daarvoor kan befonds nie agv die feit dat daar geen bevestiging nog van eksterne fondse is nie. Die Munisipaliteit kan nie die hele projek befonds nie, daar kan moontlik 'n bydrae gegee word, maar eksterne fondse sal eers bevestig moet word. Besigheidsplan is al ontvang maar die Raad moet nog die besigheidsplan goedkeur – Hendrik Visser

Punt 20.52 / 20.58 Die JIV vra al (baie skrywes gerig) vir etlike jare die nodigheid van drie "fire hydrants" in Jongensfontein. 'n Woning wat onlangs byna afgebrand het, is deur inwoners met Jongensfontein se waterkar geblus- Daar was gesukkel om die water aan te vul met n tuinslang. Tyd gaan verlore. Jongensfontein is nie op die lys nie.

Die aankoop van die "fire hydrants" sal geskied in 2020/21. Vanweë die pandemie is die huidige jaar se begroting nie spandeer nie en sal die fondse oorrol na 2020/21.

Punt 20.63 Is Jongensfontein deel van die begroting? Wyle Harold Basson het gesê dat 'n nood kragopwekker by die waterwerke geplaas gaan word.

Emergency Generators for critical plants - Electricity – HQ - Die opwekkers word geïnstaleer by pompstasies, rioolwerke en water aanlegte. Die opwekkers word aangewend vir die suiwering van drinkwater tydens krag onderbrekings. Pompstasies sal die riool tot by die rioolwerke kan pomp en die riool aanlegte sal normaal kan funksioneer met geen oortyd implikasies of rioolwater wat in strate afspoel nie. Die opwekkers word ingefaseer daarom word daar jaarliks slegs een aangekoop.

Punt 20.71 Skokstokke? — laat weg. Koop eerder mikrogolfoonde vir alle chalets in Jongensfontein karavaankamp. Inkomste word hier gegenereer.

Hierdie is noodsaaklik om die veiligheid van meterlesers te verseker.

ALGEMEEN

1 BI 87, Tabel SA7 — Limit electrical Josses — is die 10% binne perke? Daar moet regdeur Hessequa seker gemaak word dat onnodige ligte brand (nag asook dag).

Daar word ten alle tye instandhouding op die elektriese en water netwerk gedoen om te verseker dat verliese beperk word. Sal seker maak dat onnodige ligte nie brand nie.

2 Water verliese

Dieselfde as hierbo.

- 3 BI 87, Tabel SA7 — Ontvang van verkeersboetes — Dit moet ook 'n KPI wees.

Die invorderingspersentasie van verkeersboetes is reeds 'n KPI van die Raad en word streng gemoniteer.

- 4 Die Solar aanleg in Riversdal — Wat is die kapasiteit wat daar opgelewek word en waarvoor word dit gebruik? Raad ontslae daarvan as dit net 'n wit olifant is.

Die sonpaneel aanleg genereer 33kW. Die krag word gebruik vir beligting en pompe by die wateraanleg.

- 5 Is dit nie praktyk dat 'n konsep begroting eers met die publiek bespreek moet word voordat dit deur die Raad goedgekeur word nie — BI 18, Punt 8.1 — **Submitting budget documentation and schedules for 2020/21 MTREF:**

Accounting officers are reminded that Section 22(b)(i) of the MFMA requires that, immediately after an annual budget is tabled in a municipal council, it must be submitted to the National Treasury and the relevant provincial treasury in PDF and electronic formats. However, in cases where Council requires amendments to the tabled budget prior to consultation, municipalities should inform the National Treasury and the relevant provincial treasury immediately and submit the required budget documents and corresponding mSCOA data strings within three working days after the Council meeting. The approved annual budget must still be submitted to both National Treasury and the relevant provincial treasury within ten working days after the council has approved the annual budget.

Die munisipaliteit het alles binne sy vermoë gedoen om ten spyte van die COVID-19 pandemie en afgekondigde wetgewing wel die begroting so wyd as moontlik te kommunikeer. – Regulasie 6.7.4(b) – (GG 43291 – Vol 659 - soos gepubliseer op 7 Mei 2020 verwys na alternatiewe media platvorme en metodes van konsultasie. Die munisipaliteit het alternatiewe metodes gebruik om met die publiek te konsulteer. Hierdie alternatiewe was reeds in plek nog voordat die regulasies afgekondig was.

Plasing op Facebook – Kommentaar van Didi

Mnr de Villiers het op my versoek, 2 videos gemaak wat op Hessequa se webblad en fb geplaas is. So ver ek kan onthou, het ek geen ander versoeke ontvang om iets te plaas oor die begroting nie.

Die videos (met 'n direkte link na die dokument op ons website) is slegs een keer gelaai, aangesien die een video (Afrikaanse weergawe) permanent bo-aan die bladsy ge"pin" was soos versoek deur Mnr de Villiers, so elke keer as 'n lid van die publiek ons blad besoek het, was die video die eerste "post" wat hulle gesien het.

Die videos was gelaai op 07 April 2020 en het ek die "pin" op 05 Mei 2020 afgehaal nadat ek Mnr de Villiers se toestemming gekry het om dit af te haal. Die Afrikaanse video was dus vir amper 'n maand bo-aan die fb blad. Die video is geshare op die BM se fb blad op 7 April 2020.

Op die munisipaliteit se fb blad het die Afrikaanse video 3612 mense bereik met 21 "Shares" en 1.5K "Views".

Die Engelse video het 834 mense bereik met 4 "shares" en 219 "views". Op die BM se fb blad het die video 1,604 "views" gehad en 3 "shares") NB: Ek is nie die Administrateur van hierdie fb bladsy nie, so kan ongelukkig nie vir jou sê hoeveel mense bereik is nie (Desereë of Jobieth behoort dit vir jou te kan gee.

Verder het Louw Saayman op 15 April 2020 'n onderhoud met Eden FM gehad oor die konsep begroting en Louw de Villiers het op 01 April 'n onderhoud gedoen oor hoe die prosesse van begrotingsuitreike gaan geskied tydens "lockdown".

AFSLUITING

In die Hessequa Jaarverslag 2018/19 op Bl 8 onder Punt 5 Finansiële oorsig (Bl 126 van Jaarverslag) word aanbeveel dat die norm bestaan om 2 tot 3 maande se uitgawedekking oor te beskik. Hessequa Munisipaliteit het dekking vir 11.9 maande. Hierdie nege maande se likiditeit moet vir die huidige krisis begroting aangewend word. Daar behoort geen lenings aangegaan te word nie, aangesien die blyk dat daar voldoende fondse op eksterne beleggings is.

Die raad se begroting word gerig uit die goedgekeurde finansiële plan en is dit van uiterste belang dat likiditeit en alle ander noodsaaklike finansiële verhoudings behaal word om te verseker dat die raad finansiële volhoubaar sal kan wees om in sy noodsaaklike behoeftes te voorsien in die medium sowel as die langtermyn. Om dus voor te stel dat al die raad se kontant gebruik word om geen lenings aan te gaan nie, geen tarief verhogings te implementeer nie, kwytskelding van eiendomsbelasting in die geheel, is geen aanbeveling wat deur enige platvorm enigsins oorweeg kan word nie.

NAAS PALMER
VOORSITTER: JIV

From: Christopher Taute [<mailto:kreez31322@gmail.com>]

Sent: Wednesday, 13 May 2020 4:42 PM

To: Lien Viljoen <lien@hessequa.gov.za>

Subject: Begroting 2020 / 2021

Me Viljoen

Ek het u 'n whatsapp boodskap gestuur. Hier is die inset soos hoe ek my wyk se mense genader het vir insette.

Whatsup boodskap aan u:

"Ek het my wyk se mense ons moeilike omstandighede getoets rakende die begroting. Selfs baie individue en organisasies van ander wyke het ook reageer daarop. My voorstel soos wat ek aan my wyk se mense deurgegee het heg ek aan. Almal sover ondersteun dit en hier en daar is selfs ekstra byvoegings wat ek sal indra. Kan u dalk daaraan kyk vir Vrydag se vergadering. Of laat ek dit liewer epos"

Hier is die versoek aan wyk se mense waarop baie ander reageer het.

Geagte Inwoners van Wyk 8

Soos u ook seker bewus is, is die Hessequa Munisipale Raad in die proses om die begroting vir 2020 / 2021 ook te finaliseer. Die Hessequa Munisipale Raad moes in hierdie tydperk 'n publieke deelname proses voltooi het om die publiek se insette te kry omtrent die konsep begroting. Die konsep begroting is veronderstel om in biblioteke te lê vir die publiek en word geadverteer op die munisipale webtuiste. Agv hierdie Covid-19 pandemie is ek seker kon weinig van ons inwoners toegang kry tot hierdie massiewe dokument en het u dus sekerlik geen insette gegee nie. Ek kon ook nie vergaderings met ons mense hou soos in die verlede nie om ook met u daaroor te praat. Ek het wel van individue wie ek kon praat in hierdie tydperk insette kry waarvoor ek dankbaar is.

Hiermee wil ek dan graag namens die mense wie ek verteenwoordig in die Hessequa Munisipale Raad die volgende aanbevelings maak tov die 2020 / 2021 begroting. My aanbevelings is streng geskoei op die huidige situasie waarin ons mense asook die res van die wêreld ons bevind met hierdie Covid-19 pandemie.

Ons moet aanvaar dat na hierdie pandemie sal ons nooit weer dieselfde kan wees nie en moet ons dus drastiese aanbevelings maak en dit in plek sit. As 'n raad sal ons, ons begroting totaal en al moet herbesoek en verander in lyn met die uitdagings wat daar vir ons in Hessequa voorlê die volgende twee jaar. Een groot bekommernis vir my is ons plaaslike ekonomie en invloed wat werkloosheid op ons gemeenskappe sal hê op sosiale vlak en ander. Ek stel ook voor dat daar 'n dringende konsultasie proses begin word met ons gemeenskappe oor hoe ons werkloosheid gaan aanspreek, ons ekonomie versterk, konkrete oplossings in plek sit met moontlike finansiële ondersteuning voor September 2020.

Soos u almal bewus is verteenwoordig ek die armste wyk in die Hessequa Munisipale Raad. As ek dus hier praat is dit die inset van Wyk 8 se mense soos met hulle gekonsulteer deur myself op verskeie maniere. Ek was ook gelukkig om mondelinge insette te kry van verskeie individue uit ander wyke regoor Hessequa. Ons Hessequa Munisipale Raad kan ook nie vandag met eerlikheid sê dat hulle ons inwoners deeglik gekonsulteer het oor die begroting en GOP nie. Dit was eenvoudig net nie moontlik om reg te laat geskied aan die terme "konsultasie van ons gemeenskap" nie.

Na deeglike bestudering van die Konsep Begroting en met in gedagte die negatiewe effek wat die Covid-19 Pandemie op ons inwoners in Hessequa gaan het die volgende paar jaar dan die volgende aanbevelings:

Aanbevelings:

1. Geen eksterne lenings sal opgeneem word binne die volgende twee finansiële jare nie, daarmee dus saam beteken dit geen uitspattige aangaan van uitgawes.

Hierdie sal nie moontlik wees nie, aangesien die raad totaal en al uit kontant sal hardloop en geen kredietwaardigheid by finansiële instellings sal hê nie. Wat wel moet gebeur is dat fondse NET op noodsaaklike dienste spandeer moet word en nie op nie-dienslewings ge-oriënteerde dienste nie.

2. Die feit dat die begrote tekort vanaf R15 963 100 styg na 'n tekort van R20 593 407 in die konsep begroting is kommerwekkend. Daar kan en moet nie meer binne die volgende twee finansiële jare begroot word vir 'n tekort soos in hierdie konsep begroting nie dws geen begroting met "verliese" nie.

Die begrotings verlies styg vanaf R15,9mil na R16,1milj. Hierdie is nie 'n ideale situasie nie en sal op die langtermyn nie volhoubaar wees nie. Na aanleiding van die voorstel hieronder, beveel u egter aan dat die verlies so sal styg, dat die munisipaliteit ernstige probleme sal ondervind om selfs net die basiese dienste te kan lewer.

3. Dat die gesamentlike inkomste bo-perk om te kwalifiseer vir deernishulp (2020/2021) nie verhoog word nie, en dat die kategoriee as volg aanbeveel word:

- Kategorie A = geen inkomste tot twee keer staatspensioen toelae, dws. R3 760.00

Neem kennis- soos in konsep begroting opgeneem

- Kategorie B = R3 761 – R4 000 pm

Neem kennis- soos in konsep begroting opgeneem

4. Dit is duidelik dat Hessequa al meer aangewese geraak het op skenkings en grants om hul kapitale infrastruktuur werke te kan doen. Sonder hierdie grants vanaf die Nasionale Regering sal dit beteken dat Hessequa meer en groter lenings moet begin uitneem. Wat 'n katastrofiese gevolg sal hê op ons inwoners.

Neem kennis – grootste rede is 'n gebrek aan groei en die ekonomiese druk in Suid-Afrika en die hele wêreld

5. Onder die "**Credit Control and Debt Collection Policy & By-Law**" veranderings by die volgende punt:

18. PAYMENT OF ACCOUNTS

- (2) All payments, whether made by cash, stop order, electronic payments, debit/cheque card payments or payments made through duly authorized agents must be receipted by the Municipality by the close of business on the due date.
- (4) Only electronic transfers (EFT), debit / cheque cards will be accepted as payment at the municipal resorts, regardless of whether a customer has a municipal account.

Indien hierdie verwys na die kontant wat by Preekstoel ontvang gaan word gedurende Desember/Januarie, is dit gedoen om die dag besoekers spesifiek te akkomodeer.

6. Tarief verhogings:

6.1 PROPERTY RATES

Geen tarief verhogings strook nie met die kommentaar in punt 2 nie en is nie haalbaar nie. Die raad se stygings is die laagste in die afgelope jare en binne die norm van die Nasionale Tesourie voorskrifte

• Residential	0%
• Business	0%
• Government	0%
• Rural	0%
• Vacant Stands	0%

6.2 WATER 0%

Geen tarief verhogings strook nie met die kommentaar in punt 2 nie en is nie haalbaar nie. Die raad se stygings is die laagste in die afgelope jare en binne die norm van die Nasionale Tesourie voorskrifte

6.3 ELECTRICITY 0%

Dit is onmoontlik as jou "bulk purchases" styg met 6.90% en jy geen elektrisiteit verhogings het nie. Die somme sal mos net eenvoudig nie kan klop nie.

6.4 REFUSE 0%

Geen tarief verhogings strook nie met die kommentaar in punt 2 nie en is nie haalbaar nie. Die raad se stygings is die laagste in die afgelope jare en binne die norm van die Nasionale Tesourie voorskrifte

6.5 SEWERAGE 0%

Geen tarief verhogings strook nie met die kommentaar in punt 2 nie en is nie haalbaar nie. Die raad se stygings is die laagste in die afgelope jare en binne die norm van die Nasionale Tesourie voorskrifte

6.6 SUNDRY TARIFFS: -

• Community halls, Sport grounds and camps	5 – 10%
• Planning related sundry fees	6 – 11%
• Community Service sundry fees	6 – 7%
• Finance and corporate sundry fees	6 – 8%

6.7 RENTALS Per Contracts

6.8 DRAFT REBATES

No change

6.9 INDIGENT SUBSIDY

The budget to make provision for the following categories of indigent subsidy-

Category A:

- Income per household – R3 720 p.m.
- Water – 6kl per household
- Electricity – 50kwh
- 100% rebate – Property Rates – (R500 000 valuation), Sewerage-, Refuse- and Water-basic fees

Category B:

- Income per household – R3 721 p.m. – R4 000 p.m.
- Water – 6kl per household
- Electricity – 50kwh
- 50% rebate – Property Rates (R500 000 valuation), Sewerage-, Refuse- and Water-basic fees

Category C – Care Centres/Old Age Homes

- R 150,00 per person per month whose income does not exceed R4 000 p.m.

Category D – Tenants not receiving municipal accounts

- As per Category A or B

Category E – Churches

- 50% rebate on basic services for water, sewerage and refuse if 50% of the members qualify as indigents

Category F – Crèches

- 100% rebate on basic services for water, sewerage and refuse if 50% of the learner's households qualify as indigents

7. Ten opsigte van ons personeel sal daar geen nuwe poste geskep word nie, geen nuwe werkskontrakte sal aangegaan word nie, geen aanstellings van konsultante, geen heraanstelling van vorige personeel

Die gebruik van konsultante word voorgeskryf deur die Cost Containment Policy en is dit onmoontlik om nie van konsultante gebruik te maak as daar "skills" benodig word wat nie in die munisipaliteit beskikbaar is nie. Geen nuwe poste is geskep of befonds nie. Net die huidige vakatures waarvoor daar reeds begroot is word gevul

8. Geen donasies, beurse, borgskappe, skenkings, Grant in Aid skenkings sal gemaak word binne die volgende twee jaar.

Die konsep begroting vir 2020/2021 word behou en gaan die raad voort met bogenoemde soos in die verlede.

9. Geen betaling van "Perstasie Bonusse" vir die volgende twee jaar

Dit is 'n kontraktuele vereiste van 'n dienskontrak dat daar wel evaluerings plaasvind. Die kwantum van die bonus moet die Raad oor besin.

10. 'n Verlaging van 15% in die salaris pakkette van ons Senior Bestuurders, Direkteure en Munisipale Bestuurder geldig vir die volgende 24 maande.

'n Kontrak kan nie eensydig gewysig word nie, dit moet onderhandel word. Selfs al sou die raad hierdie verlaging ondersteun sal dit te laat wees vir opneem in die finale begroting vir 2020/2021.

11. 'n Verlaging van 15% in die salarispakkette van die Burgemeester, Onder-Burgemeester, Speaker en UBK lede geldig vir die volgende 24 maande.

Die raad het aangedui dat hulle nie hierdie verlaging ondersteun nie.

12. Die vermindering van ons personeel uitgawes tot onder 30% binne die volgende 12 maande.

Die toegewyde personeelkorps in Hessequa is die mees waardevolste bate van die Raad. Die enigste manier om 30% binne 12 maande te sny is om 'n personeelvermindering en moontlike "outsourcing" van sekere funksies te oorweeg. Salarisse is per kollektiewe ooreenkoms en 'n aansoek vir vrystelling stel net die verhoging uit. Dit verwyder dit nie. Die Munisipaliteit sal moet "opvang" met ander in die bedingingsraad skale. Ander opsies kan oorweeg word maar

kan net onderhandel word in die Bedingingsraad, of in die geval van bonusse vir personeel in die Arbeidsforum. Weerees dit is 'n onderhandeling van 'n dienskontrak en kan nie eensydig ge-implementeer word nie.

13. 'n 2.5% wins in plaas van die huidige 38.8% wins op die verkope van Elektrisiteit

Dit is onmoontlik om punt 13 aan te spreek en dan punt 14 ook. Punt 13 is die bruto wins persentasie d.w.s. net verkope – aankope

14. 'n 2.5% wins in plaas van die huidige 10,3% wins by Elektrisiteit Departement

Die netto surplus is reeds baie laag en is bewys dat munisipaliteite wat hierdie persentasie verminder het, ernstige kontantvloei probleme ondervind het. Die % is binne norme wat deur NERSA opgestel is.

15. 'n 2.5% wins in plaas van die huidige 48.8% wins by die Water Departement

Die wins persentasie is hoog omdat die koste vir “free basic services” nie hier ingereken is nie. Sodra dit ingereken word, sal die wins nie buitensporig hoog wees nie. Daar moet in gedagte gehou word dat ALLE winste wat op dienste genereer word, aangewend word om die eiendomsbelasting tarief nie bo normaal te laat styg nie.

16. Die be-eindiging van kontrakte na kontrak verval datums met die volgende kontrakteurs:

Henque Waste, Syntell, Ignite, CAB en INCA

Die Syntell kontrak eindig einde Junie 2021, met 'n “dry run periode van 12 maande; INCA is aangestel vir die opstel van 'n nuwe finansiële plan, net vir 'n tydperk; CAB word gebruik om rekenings uit te stuur, daar is reeds verskeie ondersoeke geloot oor die uitstuur van rekenings en blyk dit die mees effektiefste manier te wees. Geen kommentaar is ontvang vanaf Werner (Henque Waste) en Louw de Villiers (Ignite) nie. Antwoord sal more bespreek moet word

Henque Waste:

Die kontrak word net vir n jaar uitgebrei omdat die moontlikheid bestaan dat Hessequa die streek stortingsterrein te Petro SA gaan gebruik. Dit is sinneloos om die kontrak vir 3 jaar uit te brei of om weer vir 3 jaar op tender uit te gaan as die streek stortingsterrein opsie in werking tree. Herwinning van herwinbare vaste afval is uiters noodsaaklik om lugspasie op stortingsterreine te spaar en om nuwe produkte van herwinbare afval te genereer. Herwinning is n Internasionale uitdaging, norm en behoefte.

Syntell kontrak eindig einde Junie 2021, met 'n “dry run periode van 12 maande

Ignite word nie gebruik vir konsultasie diens nie. Hul konsultasie dienste is alreeds in 2013 afgestel, maar die Prestasie Bestuur IT Stelsel wat gebruik word is per tender deur Ignite verskaf. Dit was 'n 3 jaar tender en gaan die stelsel weer op tender uit gedurende die 2020/2021 finansiële jaar. Die munisipaliteit sal altyd 'n stelsel benodig om bewyse te kan bestuur vir oudit doeleindes en prestasie rapportering te kan doen. Dus, kan hierdie diens nie net gestaak word nie.

CAB word gebruik om rekenings uit te stuur, daar is reeds verskeie ondersoeke geloot oor die uitstuur van rekenings en blyk dit die mees effektiefste manier te wees.

INCA is aangestel vir die opstel van 'n nuwe finansiële plan, net vir 'n tydperk.

17. Ons karavaan parke en oorde toon 'n verlies van 39% en moet die raad dit of dringend verkoop of dringend 'n langtermyn verhuuringskontrak aangaan met moontlike huurders om sodoende verdere verliese te vermy. Tot tyd en wyl die prosesse afgehandel is stel ek 'n 15% tarief verhoging voor by al ons kampe en oorde.

Die syfer van die kampe op die konsep begroting is foutief t.o.v. 'n foutiewe allokasie van waardevermindering. Dit sal reggestel word tydens die finalisering van die begroting Die begrote inkomste vir die 2020/2021 finansiële jaar beloop R13 977 808.00 en die uitgawes (na regstelling van die waardevermindering uitgawes) beloop R10 821 864.00 Die Karavaanparke word dus nie teen 'n verlies bedryf nie. Indien tariewe met 15% verhoog word sal dit in die huidige ekonomiese klimaat waarskynlik lei tot 'n afname van die besettingsyfer, so dit word nie voorgestel nie. Die moontlikheid om sekere karavaanparke uit te kontrakteur word ondersoek sowel as ander strategieë om die winsgewendheid van die karavaanparke verder te verhoog. Die resultate van die ondersoek sowel as enige aanbevelings in die verband sal aan die Raad voorgelê word, maar dit sal nie 'n impak op die konsep begroting van 2020/2021 hê nie.

18. Verder tot hierdie begroting moet ons alle kapitaal uitgawes op ons karavaan parke en oorde uithaal uit ons kapitaal begroting asook drasties die personeel uitgawe daaraan verbonde. Personeel wie vir jare gratis woon op hierdie kampe sal soos enige ander normale inwoner van Hessequa dieselfde betaal vir dienste asook 'n markverwante huur.

Die items in die Kapitaalbegroting van die karavaanparke is beperk tot die minimum en dit is noodsaaklik om die infrastruktuur wat die einde van hulle ekonomiese leeftydperk bereik, te vervang. Uit die aard van die Klerke (Ellensrust en Preekstoel) en die Koördineerder se werksaamhede word dit vereis dat hulle by die karavaanpark moet woon. Dit is nie prakties en koste effektief om oortyd en 'n vervoer toelaag te betaal om te ry elke keer wanneer kliente ingeboek word of wanneer daar na ure navrae/klagtes is nie en dit is ook nie bevorderlik vir goeie dienslewering nie. Daar is 'n ooreenkoms gesluit met 'n personeellid wat in die Preekstoel karavaanpark in 'n Munisipale woning woon, om in ruil vir die betaling van huurgeld, twee naweke per maand te werk waartydens die persoon diens doen by die Preekstoel kantoor. Die persoon hou ook tesame met die klerk, toesig oor die karavaanpark.

19. Geen nuwe paaie gebou / herbou / herseël sal word nie binne hierdie finansiële jaar.-

Die munisipaliteit se begroting is opgestel om te verseker dat infrastruktuur nie tot niet gaan nie. Die uitstel van noodsaaklike werk, sal die kostes in die komende jare met groot bedrae laat toeneem.

20. Geen nuwe kantoor toerusting en uitrusting sal aangekoop word binne die volgende twee finansiële jare nie

Met die uitsondering van items soos bv. skootrekenaars ens. wat uitgedien raak en deel van 'n vervangingsplan is, word daar reeds hieraan gehoor gegee.

21. Geen nuwe kapitale werke of aanbou aan enige sportstadion of gemeenskapsfasiliteit nie.

Die raad se konsep kapitaal begroting was spesifiek so opgestel dat net noodsaaklike dienslewering projekte aangespreek word. Die bou van die twee sport stadions kom reeds die afgelope 3 jaar op die begroting en aangesien die eerste gedeelte van die projek 2019/2020 in aanvang neem, is dit die raad se mening dat die projekte in belang van die gemeenskap voltooi moet word.

22. Die totale skraping van die bou van 'n museum in Stilbaai teen R2 000 000.

Die bedrag in die begroting is vanaf skenkings gelde en word daar GEEN voorsiening gemaak uit eie fondse nie

23. Die totale skraping en bou van stadions in Melkhoutfontein en Slangrivier teen R9 850 000.

Sien kommentaar by punt 21.

24. Die totale skraping van aankoop van meubels, uitrusting en rekenaars in die kantore van die Burgemeester, Onder-Burgemeester, Speaker en UBK lede.

Die begroting maak voorsiening vir items wat uitgedien raak en is opgestel om te verseker dat die kantore van die raadslede behoorlik kan funksioneer.

25. Laastens die verwydering / skraping van volgende kapitaal begrotings items uit ons begroting

Die raad oorweeg nie enige veranderinge in die konsep begroting nie – sien hierbo by punt 21 vir volledige kommentaar.

1.1 tot 1.3 Total Cemeteries (R770 000)

2.2 tot 2.5 Total Community Halls (R557 500)

4.1 tot 4.7 Total Parks & Gardens (R265 000)

5.2 tot 5.30 Total Recreational (R1 914 000)

6.1 tot 6.5 Total Sportsfields & Stadia (R9 100 000)

7.1 & 7.2 Total Swimming Pools (R200 000)

8. relook electricity items & keep only much needed and reduce to less than - R10 000 000 from R26 865 000

Die raad oorweeg nie enige veranderinge in die konsep begroting nie – sien hierbo by punt 21 vir volledige kommentaar.

10.1 tot 10.19 Total Roads Transport (R9 850 000)

Die raad oorweeg nie enige veranderinge in die konsep begroting nie – sien hierbo by punt 21 vir volledige kommentaar.

12. relook water items & keep only much needed and reduce to less than R8 000 000 from R15 462 818

Die raad oorweeg nie enige veranderinge in die konsep begroting nie – sien hierbo by punt 21 vir volledige kommentaar.

13.1 Burglar Bars - Groundfloor - Civic Centre - Riversdal (R55 000)

Die raad oorweeg nie enige veranderinge in die konsep begroting nie – sien hierbo by punt 21 vir volledige kommentaar.

13.3 Fencing of new extension behind Diepkloof - Heidelberg (R250 000)

Die raad oorweeg nie enige veranderinge in die konsep begroting nie – sien hierbo by punt 21 vir volledige kommentaar.

14.1 tot 14.54 Total IT (R924 000)

Die raad oorweeg nie enige veranderinge in die konsep begroting nie – sien hierbo by punt 21 vir volledige kommentaar.

15.1 tot 15.85 Total furniture and other office equipment (R1 045 820)

Die raad oorweeg nie enige veranderinge in die konsep begroting nie – sien hierbo by punt 21 vir volledige kommentaar.

16.1 tot 16.16 Total Vehicles (R3 900 000)

Die raad oorweeg nie enige veranderinge in die konsep begroting nie – sien hierbo by punt 21 vir volledige kommentaar.

17.1 tot 17.3 Total other assets (R18 500)

Die raad oorweeg nie enige veranderinge in die konsep begroting nie – sien hierbo by punt 21 vir volledige kommentaar.

18.1 tot 18.6 Total other building (R2 686 800)

Die raad oorweeg nie enige veranderinge in die konsep begroting nie – sien hierbo by punt 21 vir volledige kommentaar.

DEUR DIE BOGENOEMDE AAN TE PAS IN ONS KAPITALE BEGROTING BEHOORT ONS DAN 'N KAPITALE BEGROTING VAN MINDER R20 000 000 VOOR TE LÊ

Al hierdie bogenoemde besparings moet binne ons begroting vervat word so gou moontlik en die besparing wat dit te weeg bring moet dien as moontlike katalisator om werk te skep en ons ekonomie te stimuleer met die hoofdoel om werkloosheid aan te spreek.

Hierdie is die funksie van die Nasionale Regering en moet die Miljarde Rande wat die Agbare President aangekondig het, regverdig verdeel word om u voorstel te ondersteun. Die munisipaliteit se plig is om dienste volhoubaar te lewer sodat beleggers hier belê – Geen groei sal hier plaasvind as die munisipaliteit se dienste ineenstort nie. Finansies, gesonde en nie-korrupte administrasie, word benodig om dit te voorkom.

As ons nie ernstig en strategies ons hele denkwyses asook werkswyses as 'n raad gaan verander nie gaan en sal binnekort sit met 'n gemeenskap wat erge sosiale verval sal toon as gevolg van armoede. 'n Gemeenskap wat absoluut afhanklik sal wees en raak op Staatstoelae.

Ek benodig dringend almal se insette. U kan praat met mekaar en hoor hoe ons ander inwoners hieroor voel. Ek het die mandaat van my wyk se mense nodig om die raad te probeer oortuig om ons begroting radikaal te verander. Natuurlik sal almal nie tevrede gestel kan word nie maar nou is die tyd dat ons moet saamstaan en saampraat oor ons gemeenskaplike uitdagings.

Ek weet dit is baie gesê en gevra van ons wyk se inwoners maar u insette sal my leiding gee en help om ons mense se behoeftes te probeer aanspreek in die begroting. Ek hoor graag wat u gevoel is rakende alles soos hierbo genoem.

Groete

Chris Taute

Wyksraadslid vir Wyk 8

KOMMENTAAR RAADSLID TAUTE

Funding Proposal for Community Feeding Kitchens for the Hessequa Municipal Area			
Ward	Kitchens	Start-up Funding	Monthly
1	Melkhoutfontein	R6,000	R5,000
	Gouritsmond	R6,000	R5,000
	Farms / Mobile	R6,000	R5,000
2	Theronsville # 1	R6,000	R5,000
	Theronsville # 2	R6,000	R5,000
	Farms / Mobile	R6,000	R5,000
3	Vermaaklikheid	R6,000	R5,000
	Farms / Mobile	R6,000	R5,000
4	Slangrivier # 1	R6,000	R5,000
	Slangrivier # 2	R6,000	R5,000
	Diepkloof	R6,000	R5,000
	Farms / Mobile	R6,000	R5,000
5	Heidelberg # 1	R6,000	R5,000
	Heidelberg # 2	R6,000	R5,000
6	Riverville # 1	R6,000	R5,000
	Riverville # 2	R6,000	R5,000
	Farms / Mobile	R6,000	R5,000
7	Kwanokathula # 1	R6,000	R5,000
	Kwanokathula # 2	R6,000	R5,000
	Garcia	R6,000	R5,000

	Farms / Mobile	R6,000	R5,000
8	Aloeridge	R6,000	R5,000
	Môrestond	R6,000	R5,000
	Melrose Place /Beverly Hills	R6,000	R5,000
	Panorama	R6,000	R5,000
9	Heidelberg	R6,000	R5,000
	Farms / Mobile	R6,000	R5,000
	TOTAAL	R162,000	R135,000

Die raad is besig om na werkbare oplossings te kyk om te verseker dat voedsel beskikbaar is vir huishoudings. Sodra daar meer finaliteit is, en hulp ontvang is vanaf die Nasionale Regering, sal daar 'n aansuiwerings begroting opgestel word wat die uitkomste insluit.

From: Org Niewoudt <org2020@gmail.com>

Sent: 07 May 2020 09:09 AM

To: Ben Smith <bens.hessequa@gmail.com>; Johan Jacobs <mm@hessequa.gov.za>; Grant Riddles <mayor@hessequa.gov.za>; Stilbaai Sakekamer - U deurgang na besigheid in Stilbaai <admin@stilbaaibusiness.co.za>; Wessel Smit <wessel@riovistafarm.co.za>; Nico Oosthuizen <ntoosthuizen@live.co.za>; Hendie GROBBELAAR <hendie.grobbelaar@gmail.com>; Isabel <iswart1949@gmail.com>; linda alberts <lindaalberts56@gmail.com>; Riekado Kiewit <Riekadok@gmail.com>; claudine horne <horneclaudine@gmail.com>; Koos Van rooijen <koos247@hotmail.co.za>; Rachel Wall <rachel@stilbaaisakekamer.co.za>; Raadslede <raadslede@hessequa.gov.za>

Subject: Re: Insette Hulpverligting

Aanvullende insette rakende covid_19.

Gourits Sambreeliggaam het dit goed gedink om aanvullende insette in te dien t.o.v die COVID_19 verligtings insette.

HERSIENING EN WYSIGING VAN GOP EN KAPITALE BEGROTING.

Ons doen n dringende beroep aan alle raadslede ongeag watter poletieke party u verteenwoordig om die versoek te oorweeg en dit deel te maak van n Hesseque COVID_19 hulppakket, en te vervat in die GOP en kapitale begroting.

1.Dat ons dieselfde proses moet volg as wat Min Tito Mboweni aangekondig het. Naamlik dat "Suid Afrika se nasionale begroting hersien moet word" aangesien die Carona virus pandemie die hele ekonomie en omstandighede verander het.

Die beginsels wat Min Tito Mboweni aangekondig het, is juis gerig om fondse beskikbaar te maak om die ekonomie te red van ondergang. Dit is nie 'n munisipale funksie nie en moet besighede en individue van die finansiële hulppakket deur die Agbare President gebruik maak om hulle behulpsaam te wees om te herstel na/tydens die pandemie. Die munisipaliteit het al sy inkomste nodig om sy uitgawes te dek en dienslewering te verseker in die korttermyn, sowel as medium en langtermyn. Die konsep begroting bevat geen "nice to haves" nie en maak voorsiening vir dienslewering op 'n volhoubare wyse. Die bedryfsbegroting toon reeds 'n tekort van R16m en na die NOODSAAKLIKE inkomste aanpassing, vergroot die tekort na ongeveer R34m.

2.Die Gourits Sambreeliggaam versoek Hesseque mun om die huidige kapitale begroting dringend te hersien voordat dit op die UBK vergadering 27 Mei voorgele word. Dus versoek ons om die hersiening van die kapitale begroting op die volgende PF vergadering se agenda te plaas.

Die begrotings komitee oorweeg al die items op die kapitale begroting voordat die finale begroting voorgelê word. Ons moet in gedagte hou met die uitsondering van 'n paar projekte, spesifiek sport projekte, is die begroting saamgestel om te verseker dat volhoubare dienste gelewer kan word.

3.Gouritsmond Sambreeliggaam sal voorgaan om n mosie in te dien ten laaste 20 Mei om n behoorlike Covid19 rampplan te implimenteer in die GOP asook n kapitale begroting wat dit moet ondersteun.

Inhoud van dokument	Ons is van mening dat ook vir iets soos die huidige pandemie voorsorg getref moet word.OM DIE RES VAN DIE STAATSINSTELLINGS EN PRIVAATINSTELLINGS TE VOLG EN DAT HESSEQUA OOK N RAMPBESTUURSPLAN VIR DIE CARONA PANDEMIE IN TE STEL.	Beginsels vanuit die nuut ontwikkelde strategie word ingevoeg in die finale GOP dokument wat in Mei deur die Raad oorweeg word.
---------------------	--	---

4. Die finansiële omstandighede die laaste twee maande so verander het in S.A asook in Hesseque dat die bestaande GOP en Kapitaal begroting gewysig moet word, en hersien word om by die nuwe omstandighede in te pas. Die huidige kapitale begroting en GOP sal n ramp wees indien dit in die huidige formaat goedgekeur word.

Kennis geneem

Groete
Org Nieuwoudt
0822538033

On Sun, 03 May 2020, 3:29 PM Org Nieuwoudt, <org2020@gmail.com> wrote:

Geagte Mnr Jacobs en Burgermeester Riddles

I/S Covid-19 Finansiële ondersteuning aan klein Sakegemeenskap

Gouritsmond Sambreelligam het in ons GOP insette alreeds versoek dat so spoedig as moontlik aandag gegee moet word aan die COVID -19 Pandemie (sien aangeheg)

Tot op hede blyk nog nie veel te gedoen te wees ,buiten twee persverklarings deur Hessequa wat aandui dat sekere reeling getref kan word.

Hiemee ons insette om op die volgende UBK vergadering bespreek te word.

Die Gourits Sambreelligaam sien die saak in n baie ernstige lig aangesien ons prbeer verhoed dat kleinsake besighede nie tot niet kan gaan in Gouritsmond en Hessqua ,daarom het ons dit in ons GOP insette ook ingebou.

Die Sambreelligam sal later in die maand n Mosie indien met meer spesefieke insette en voorstelle om die Covid19 pandemie aan te spreek. .

Die onderstaande voorstelle kan nie ondersteun word nie. Die munisipaliteit het reeds 'n tekort van R16m wat gaan styg na ongeveer R35m a.g.v. die effek van die pandemie. Hierdie is ook net 'n skatting aangesien die impak nog glad nie bekend is nie. Die raad beveel steeds aan dat Nasionale gelde verkry word soos afgekondig en is nie in staat om pakkette saam te stel vir hulp nie. Namate die impak van die pandemie bekend word, sal Nasionale Tesourie en Provinsiale Tesourie gelde beskikbaar maak vir munisipaliteite. Sodra dit bekend is, sal die raad 'n aansuiwerings begroting voorlê. Intussen moet die munisipaliteit sy beskikbare fondse gebruik om seker te maak dat daar nie 'n geheel en al ineenstorting van sy dienste is a.g.v. items wat nie sy "core function" is nie. Dit is korrek dat die enigste hulp wat van munisipale fondse beskikbaar is, wel 'n 12 maande rente vry afbetalings ooreenkoms is. Die raad volstaan daarmee totdat meer duidelikheid in die maande wat kom bekend gemaak word.

1. Gouritsmond Sambreelligaam het tydens die GOP insette (sien aangeheg) versoek dat die huidige pandemie vinnig ondersoek moet word en finansiële verligting moet bied om n finansiële ramp te voorkom. Die eerste lockdown periode is verby en Hessequa het nog geensins met n finansiële verligtingsplan vorendag gekom behalwe n rentervrye uitsel vir 12 maande. Gourits Sambreelligaam versoek dat Hessequa en die UBK ons(GOP) inset moet in ag neem of op die volgende UBK vergadering en kapitale begroting. U moet asb die inset sien as n vriendelike en samewerkende inset, asook om n oplossing te vind vir die sakegemeenskap en Hessequa mun vir n volhoubare ekonomiese voortbestaan. Die pandemie kan nie net misgekyk

word nie, en finansiële skades kan so erg raak dat finansiële herstel nie moontlik kan wees as daar nie vroegtydig n hulp pakket geïmplimenteer gaan word nie. Dis nou tyd om hande te vat en n volhoubare plan uit te werk soos versoek in ons GOP inset. Verder kan die pandemie gesien word as n "act of God" en sakeondernemings kan nie alleen geblameer word nie. Inkoop van Hessequa in die verligtingspakket is krities asook nuwe beleidsrigtings ingestel moet word. Nuwe aanpassings is nodig.

2. n Voorlopige pakket op die volgende UBK vergadering geïmplimenteer behoort te word. Data opname dadelik gedoen moet word en gereed moet wees voor volgende UBK vergadering. Geregistreerde besighede geïdentifiseer word wat nie n imkoste het a.g.v die pandemie en n verligtings pakket geïmplimenteer word. Die nuwe Covid 19 Regulasies en Kategorie (fase,5,4,3,2,1) in ag geneem te word in besluitneming byvoorbeeld sekere besighede sal eers in Kategorie 2 kan funksioneer soos byvoorbeeld gastehuse, hotelle, drankwinkels om n paar te noem.

3. Hessequa het nie n Industriële sektor nie en mag moontlik nie soveel kapitaal he nie, maar die toersime is ons ekonomiese dryfveer en ons "Industriële sektor" ons het niks anders en die sektor moet beskerm word. Die toersime sektor verskaf indirek kapitaal aan alle sakeondernemings. Hessequa het n goed opgeboude kapitaal belegging wat deur die belastingbetalers se inkomstes verkry was en mag moontlik bydrae tot n verligtingsvonds.

4..Aanpassings in die nuwe begroting geïmplimenteer behoort te word om n finansiële ramp af te weer, net noodsaaklike dienste gedoen moet word en ons die aangepaste kapitaalebegroting met wysigings en voorstelle aan publiek voor te lê vir goedkeuring. Voorstelling van kapitaal wat bespaar gaan word en hoe aangewend gaan word. Mun verhogings en salaris verhogings vir nuwe Finansiële jaar aangepas behoort te word. Ens

5. Die Hesseque verordinge en beleid strukture aan te pas en te hersien vir die bestuur en hantering van die Covid 19 Pandemie, dmv toelating van sekere kortings, tariewe afslag om sekere besighede wat nie n inkomste het te help asook die breek publiek wat nie finansiële kan oorleef.

Die deurnishulppakket aan te pas en moonlike n besigheids tipe deurnishulpmakket tydelik te stig vir besigehede wat nie besigheids kan doen nie.

Vaste dienste soos, krag, water, vullis, storting kwyd te stel vir besigede wat glad nie funksioneer.

Die beide en verordinge so spoedig moontlik aangepas word

6. Die pandemie is n wereldwye pandemie en kan nie ligtelik hanteer word nie. Die "Act of God" senario te aanvaar en saam n oplossing vind.

Hier n paar statistieke wereldwyd om die implikasie te illustreer

USA -Unemployment jump to 2,644,000 in April to 7.5%

Europeon -Unemployment in April 6.6%(14.4 mil people in the whole european union unemployed in April)

SA-Unemployment might jump to over 50%

Jobless claims in usa -During the past six weeks us recorded 30.3 mil jobless claims.

Air travel industry could lose 1.5B

Regards
Org Nieuwoudt
0822538033

KOMMENTAAR: KOBUS VICTOR

Geagte Speaker,

Ek het met belangstelling die konsep begroting bestudeer. Met inagneming van die voorgeskrewe begrotingsproses wat reeds verlede jaar n aanvang geneem het is dit duidelik dat dit nie die huidige ekonomiese toestand van die land en sy inwoners in ag neem nie , wat die grendel periode en die hoe koste verbonde aan hulpverlening as gevolg daarvan tot gevolg het . My versoek is dat die Raad ernstige oorweging daaraan moet gee om die goedkeuring daarvan in sy geheel agterweë te hou sodat oorweging gegee kan word aan die effek wat die laer inkomste ,werkloosheid en finansiële verlies van inwoners en die mate waarin finansiële bystand vanaf die Provinsie en die Sentrale Regering verlaag gaan word. Aspekte waaraan ook oorweging gegee moet word is die volgende:

1. SALARIS AANPASSINGS EN PERSONEEL UITGAWE:

Waar die Sentrale Regering nie n ooreengekome salarisaanpassing wil goedkeur nie behoort die Raad die vraag ernstig aan te spreek of hy dit kan bekostig om die salarisaanpassing soos ooreengekom tydens onderhandelinge met SALGA, voor die grendel periode, kan goedkeur. Dit moet in ag geneem word dat die aanpassing nie die toestaan van kerf verhogings beïnvloed nie. Dit is in elk geval n ongesonde praktyk dat onderhandelinge met SALGA plaasvind sonder dat munisipale rade insette kan lewer of hulle voldoende fondse het om dit toe te staan.

Die raad se personeelkorps is so lojaal en toegewyd dat daar nie oorweeg word om verhogings van salarisse te vries vir die 2020/2021 boekjaar nie, maar sal wel aanbeveel word dat met die nuwe onderhandelings wat gaan plaasvind, daar gekyk sal moet word na minimale indien enige verhogings, gegewe die situasie waarin ons ons bevind. (2020/21 is die laaste jaar van die huidige 3 jaar ooreenkoms)

2. EFFEK VAN ARTIKEL 156 (1) (b) VAN DIE GRONDWET OP DIE BEGROTING:

Die afgelope vier jaar het ek as lid van MPAC gedien. Uit die Jaarverslae wat ons behandel het is dit duidelik dat die beskikbaarheid van fondse vir die nakoming van die Raad se funksies soos voorgeskryf in artikel 156 (1) en bylaes van die Grondwet , beperk word omdat Staatsdepartemente ingevolge artikel 156 (1) (b) soveel van hul funksies aan die Raad opgedra het dat die Raad noodgedwonge direktorate moes skep vir die lewering van die dienste. Die dienste plaas ook soveel druk op die bestaande infrastruktuur dat dit noodgedwonge opgegradeer moet word. Die uitgawes verbonde aan hierdie personeeluitgawes en dienste is sodanig dat die subsidies wat daarvoor ontvang word by verre nie gedek word nie. Munisipaliteite se belastingbetalers word dus dubbel belas. Eerstens betaal hulle belasting aan die Sentrale Regering in die verwagting dat die dienste aan hulle toegewys in die Grondwet deur die Regering en Provinsies gelewer sal word. Omdat die Regering nie oor voldoende fondse beskik nie word van sy pligte ingevolge artikel 156 (1) (b) aan munisipaliteite oorgedra sonder dat voldoende fondse daarvoor beskikbaar gestel word. Dieselfde belastingbetalers betaal belasting aan die munisipaliteit ook in die verwagting dat die dienste soos bepaal in artikel 156 (1) deur die raad gelewer sal word. Dit word nie gedoen nie omdat die raad se fondse aangewend moet word vir die dienste wat hy vir die regering moet lewer.

Die munisipaliteit se standpunt is baie duidelik dat die begroting alleenlik voorsiening maak vir munisipale funksies en nie vir ander staats departemente se funksies nie.

3. DEERNISHULP:

Daar is breedvoerig in die 2017/2018 Jaarverslag gerapporteer oor die “Back Yard Dwelling Survey”. Meeste van die mense wat in sulke strukture woon kry toegang tot dienste vanaf die hoof huis. Vrae wat nie in die opname aangespreek is nie, is hoeveel van die huiseienaars wat die strukture verhuur kry deernishulp en of die inkomste verklaar word in hul aansoeke. Die kinders wat werk of wat kindertoelaes ontvang woon ook by hul ouers in. Word hul inkomste ook verklaar in die ouers se aansoeke? Watter maatreëls is in plek om te verseker dat die inkomste verklaar word?

Die deernisbeleid maak voorsiening vir 5% van die inkomste van inwonende kinders wat saam met die eienaar se inkomste verklaar moet word. Die beleid sluit spesifiek kinder korting uit. Die raad het geen maatreëls in plek om te bevestig dat die inkomste wat deur die SA Polisie beëdig word, wel korrek is nie. Daar is wel 'n klousule in die beleid van watter stappe geneem word as inligting foutief opgegee is. Die munisipaliteit kan ook enige tyd aandrang op 'n her-aansoek indien daar vermoed word dat inligting nie korrek is nie.

4. MAATREELS VIR DIE NIE BETALING VAN DIENSTE:

Dit word voorsien dat baie inwoners, in die nuwe belastingjaar, as gevolg van verarming en werkloosheid, as gevolg van die pandemie, nie in n posisie sal wees om vir dienste te betaal nie. Vraag is of die bestaande beleide voldoende is om probleme in die verband aan te spreek?

Die raad het 'n baie gunstig deernis beleid. Op die stadium is die effek van die pandemie baie onseker, maar die raad kan enige tyd van die jaar 'n hersiening doen indien dit noodsaaklik word.

Vriendelike groete.

Mnr Fred Charles Carelse
"inwoner / burger"
Dennesingel 5
Albertinia
6695

Mnr Deon Lewis
Bestuurder: Regsdienste
Hessequa Munisipaliteit
Riversdal

Dr. Nkosazana Dlamini-Zuma
Minister van Samewerkende Regering en Tradisionele Sake
Pretoria

Mnr Tito Mboweni
Minister van Finansies
Pretoria

Mnr Jackson Mthemba
Minister in die Presedensie
Pretoria

Per Epos: deon@hessequa.gov.za, Cameron.dugmore@wcpp.gov.za, ctaute.hessequa@gmail.com,
eliasday@gmail.com, pieterse.hessequa@gmail.com, wilma@groupeditors.co.za,
deona@groupeditors.co.za, jkruger@dieburger.com, keithmelvinmeyer@gmail.com,
basil.afrika@son.co.za, Bohemia.Jutta@son.co.za, info@hessequa.gov.za,

---

"ARMOEDE HEERS IN HESSEQUA MUNISIPALE GEBIED" MAAR BOONSTE TOP VLAK SES SENIOR BESTUURDERS VAN HESSEQUA MUNISIPALITEIT SE VOORGESTELDE SALARIS PAKETTE R9, 266 544-00 MILJOEN VIR 1 JULIE 2020 TOT 30 JUNIE 2021 (VERHOGINGS) KAN INWONERS NA DIE KORONAVIRUS-PANDEMIE COVID-19 NIE MEER BEKOSTIG, SKOKKENDE SKANDES:

Die begroting is opgestel volgens die bepalings van die kontrakte wat met die senior bestuurders onderteken is.

Die raad se deernisbeleid wat die kriteria en hulp reguleer aan die armstes van die armes is in die gebied die mees toegeeflikste hulp teenoor die armes. Die konsep begroting maak voorsiening vir genoegsame fondse om armoede aan te spreek. Met die afkondiging van die Nasionale Regering se hulp aan munisipaliteite, verwag die raad addisionele befondsing wat deur 'n aansuiwerings begroting geprioritiseer sal word.

Net die tyd sal leer oor wat die totale impak van die pandemie is, waarna die raad sy planne sal aanpas soos wat dit bekostig en benodig word.

Die DA/ Vryheids Front Plus “**KOALISIE VERNOOTSKAP**” in hessequa munisipaliteit is deeglik bewus dat “**armoede heers**” in ons voorheen benadeelde gemeenskappe verskillende (**Wyke**). Die landsgenote se volle aandag is gefokus op die koronavirus-pandemie covid-19 wat tans heers in Suid-Afrika en verskillende dorpe.

Landsgenote wat tans werkloos en geen inkomstes vir hulle gesinne verdien nie. Die koronavirus-pandemie covid-19 het alle Suid-Afrikaanse landsgenote onkant gevang. Terwyl gemeenskappe vrees dat die gevreesde siekte baie landsgenote nog kan affekteer en geen voorspelling wanneer die siekte sal genees nie, wag daar groter finansiële verpligtinge (**probleme**) vir inwoners van hessequa munisipale gebied.

Landsgenote in Suid-Afrika wat omtrent daaglik voorsien word van kospakkies waar huishoudings geen inkomste verdien as gevolg van die nasionale koronavirus-pandemie covid-19 inperking, **is DA/Vryheids Front Plus koalisie deeglik bewus.**

Die kennisgewing ingevolge die Wet op Plaaslike Regering: Munisipale Stelsels, (Wet 32 van 2000), Munisipale Finansiële Bestuur, (Wet 56 van 2003), Munisipale Eiendomsbelasting, (Wet 6 van 2004), voorgestelde wysigings aan die geïntegreerde ontwikkelings plan (GOP) en die konsepbegroting van 1 Julie 2020 tot 30 Junie 2021 wag vir die “**arm inwoners**”.

Aangesien Mnr Cyril Ramaphosa, President van Suid-Afrika die koronavirus-pandemie covid-19 inperking verleng het tot 30 April 2020 tot voordeel van alle landsgenote se gesondheid en om lewens te red kan arm inwoners van hessequa munisipale gebied nie skriftelike kommentare of versoë rig ingevolge **artikel 17 (3)(a)(b)(c)(d), artikel 21 (4) en artikel 22 (a)(i)(ii) nie.**

Die hessequa munisipaliteit se sluitings datum van 6 April 2020 tot 30 April 2020 was in die Suid-Kaap Forum van Donderdag 2 April 2020 bladsy 10 & 11 geadverteer gedurende die nasionale koronavirus-pandemie covid-19 inperking.

Skokkende skande toe n inwoner die voorgestelde verhogings salarisse / voordele / pakette van **ses (6) senior bestuurders** van hessequa munisipaliteit van 1 Julie 2020 tot 30 Junie 2021 vir inwoner laat kry sonder die volle besonderhede van senior bestuurders net afkortings wat inwoners geen inligting tans het of gaan verstaan nie.

SENIOR MANAGERS OF THE MUNICIPALITY

	Salary	Contribution	Allowances	Perf. Bonuses	Total Package
Municipal Manager (MM)	R1,267 320	R199 854	R50 400	R213 391	R1, 730 965-00
Chief Finance Officer	R935 308	R176 197	R222 200	R187 817	R1, 521 522-00
SM COM	R1, 007 673	R235 881	R87 200	R187 817	R1,518 571-00

SM COR	R1,088 211	R232 471	R7 200	R187 817	R1,515 699-00
SM DO 3	R1,061 678	R201 237	R148 016	R187 817	R1,598 748-00
SM DO 4	R1,075 351	R117 871		R187 817	R1,381 039-00
					<hr/>
					R9, 266 544-00
					<hr/>

MONTHLY GROSS SALARY

Municipal Manager (MM)	R105 610-00
Chief Finance Officer	R 77 942-33
SM COM	R 83 972-75
SM COR	R 90 684-25
SM DO 3	R 88 473-17
SM DO 4	R 89 612-58
<hr/>	
	R536 295-08
<hr/>	

MONTHLY GROSS SALARY / ALLOWANCE & BENEFITS (EXCLUDE PERFORMANCE BONUSES)

Municipal Manager (MM)	R126 464-50
Chief Finance Officer	R111 142-08
SM COM	R110 896-17
SM COR	R110 656-83
SM DO 3	R117 577-58
SM DO 4	R 99 435-17
<hr/>	
	R676 172-33
<hr/>	

Die boonste top vlak ses (**6 senior bestuurders**) se jaarlikse voorgestelde pakette 2020/2021 **R9, 266 544-00** is ongeveer gelykstaande aan:

(4 633 SASSA PENSIOEN BEGUNSTIGDES PER MAAND BEREKEN TEEN R2000).
(18 533 SASSA BEGUNSTIGDE KINDER TOELAE PER MAAND BEREKEN TEEN R500-00)

Die boonste top vlak ses (**6 senior bestuurders**) se maandelikse voorgestelde salaris (**sonder voordele**) 2020/2021 **R536 295-08** is ongeveer gelykstaande aan:
(268 SASSA PENSIOEN BEGUNSTIGDES PER MAAND TEEN R2000)
(1 073 SASSA BEGUNSTIGDES KINDER TOELAE PER MAAND TEEN R500)

Geteken te **ALBERTINIA** op die **22** ste **APRIL 2020**.

Mnr Fred Charles Carelse
"inwoner / burger "
Sel: 078 477 4282
Epos: fredcarelse91@gmail.com

ELEKTRONIES VERSEND NIE GEONDERTEKEN ASGEVOLG VAN INTERNET BESIGHEDE WAT GESLUIT IS GEDURENDE KORONAVIRUS-PANDEMIE COVID-19 INPERKING.